

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ*“ΕΛΕΥΘΩ”, 1: 191-202, 2013*

Αξιολόγηση ημερίδας μητρικού θηλασμού

Πεχλιβάνη Φανή*Μαία, MSc, PhD, Επίκουρη Καθηγήτρια
Τμήματος Μαιευτικής, ΑΤΕΙ Αθήνας***Ντέκα Ελένη***Μαία, MSc, Εργαστηριακός Συνεργάτης
Τμήματος Μαιευτικής, ΑΤΕΙ Αθήνας. Επιστη-
μονικός Συνεργάτης Προγράμματος ΑΛΚΥΟ-
ΝΗ, Ινστιτούτου Υγείας του Παιδιού***Αντωνιάδου-Κουμάτου Ιωάννα***MD, PhD, Αναπτυξιακή Παιδιάτρες, Διευθύν-
τρια του Τμήματος Κοινωνικής και Αναπτυ-
ξιακής Παιδιατρικής του Ινστιτούτου Υγείας
του Παιδιού***ΠΕΡΙΛΗΨΗ**

Με τον μητρικό θηλασμό εξασφαλίζεται η υγεία της μητέρας καθώς και η αύξηση, η ανάπτυξη και η υγεία του βρέφους που θα το συνοδεύει στη μετέπειτα ζωή του.

Σκοπός: Σκοπός της παρούσας έρευνας ήταν να αξιολογηθεί ημερίδα που έγινε για την ενημέρωση των επαγγελματιών υγείας σε προπτυχιακό επίπεδο, σε θέματα προώθησης του μητρικού θηλασμού.

Υλικό και μέθοδος: Μετά τη διεξαγωγή συγκεκριμένης ημερίδας στα πλαίσια της εβδομάδας μητρικού θηλασμού δόθηκε ερωτηματολόγιο, αφού είχαν ερωτηθεί και είχαν δώσει τη συναίνεσή τους, σε αυτούς που παρακολούθησαν την ημερίδα.

Το ερωτηματολόγιο είχε ερωτήσεις που αφορούσε την ποιότητα της ημερίδας σε κλίμακα Likert, πληροφορίες για τους ερωτώμενους και προτάσεις τους για επόμενη ημερίδα.

Έγινε περιγραφική στατιστική ανάλυση

Αποτελέσματα: Από τα 256 ερωτηματολόγια που δόθηκαν απάντησαν 149 άτομα (58,2%). Ως προς το περιεχόμενο της ημερίδας απάντησε ότι η ημερίδα ήταν άριστη και καλή το 34,2% και 61% αντίστοιχα. Ήταν άριστη και καλή ως προς την συνεχιζόμενη εκπαίδευση το 23,5% και 72% αντίστοιχα. 60 ερωτώμενοι ανέφεραν το τμήμα προέλευσης τους, 49 απάντησαν επώνυμα και 101 (67,8%) πρότειναν θέματα για επόμενη ημερίδα.

Συμπεράσματα: Οι επαγγελματίες υγείας σε προπτυχιακό επίπεδο έχουν ανάγκη από περισσότερη και συχνότερη ενημέρωση σε θέματα που αφορούν την γνώση και τις τεχνικές της προώθησης του μητρικού θηλασμού.

Λέξεις κλειδιά: Ημερίδα, μητρικός θηλασμός, προπτυχιακή εκπαίδευση, επαγγέλματα υγείας

ABSTRACT**Evaluation of one day seminar concerning breastfeeding****Pechlivani Fani**

Midwife, MSc, PhD, Assistant Professor, Midwifery Department
Technological Educational Institute, Athens

Nteka Eleni

Midwife, MSc, Scientific Collaborator Technological Institution
of Athens/Midwifery Department. Midwife, "Alkyoni" National
Breastfeeding Promotion Campaign, Institute of Child Health
of Athens

Antoniadou- Koumatou Ioanna

MD, PhD, Developmental Paediatrician, Head of Developmental
and Social Paediatrics Department, Institute of Child Health of
Athens

Introduction: It is well documented that breastfeeding provides babies and mothers with health benefits. Breastfeeding provides babies with optimal growth and development which may follow them from infancy to adulthood.

Objective: The aim of this study was to evaluate a one day seminar concerning breastfeeding promotion which was attended by health professional students as a pre service education.

Design and materials: After a one day seminar about breastfeeding promotion which was taken place in the context of the breastfeeding week a questionnaire was given to health professional students who attended the seminar as a pre service education. The questionnaire included questions, in Likert scale model concerning the quality of the seminar, personal information about the attendants and subjects they wished to attend at a next breastfeeding seminar. The design was followed by a descriptive statistical analysis.

Results: The questionnaire was given to 256 attendants who firstly were informed about the study and then they consented to take part to the study. 58, 2% (149n) of the attendants responded. 34, 2% evaluated the seminar's content as excellent and 61% as good. The seminar was excellent by 23, 5% and good by 72% for the knowledge it had given to attendants as ongoing education. 60 attendants declared their health professional department they came from, 49 declared their name and 101 (67, 8%)

proposed thematic areas for the next breastfeeding seminar.

Conclusion: Health professional students are in great need to be more informed and more frequently about knowledge and techniques concerning breastfeeding promotion.

Keywords: One day seminar, breastfeeding, pre service education, health professionals

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο μητρικός θηλασμός θεωρείται ανθρώπινο δικαίωμα της μητέρας και του παιδιού (CEDAW, 1981). Τα οφέλη του μητρικού θηλασμού είναι πολλά και συνεχώς προστίθενται καινούργια από τις τρέχουσες έρευνες (Dieterich C.M., et al 2013). Από το μητρικό θηλασμό ωφελούνται οι μητέρες, τα παιδιά, οι οικογένειες, τα εθνικά συστήματα υγείας, το περιβάλλον και η εθνική οικονομία (Gartner L.M., et al 2005, Radford A., 1995, Pantazi M., 2012).

Η παγκόσμια κοινότητα έχει θεσπίσει προτάσεις, πρωτοβουλίες, συστάσεις για τη διασφάλιση της διατροφής των βρεφών και των μικρών παιδιών. Τέτοιες είναι ο Διεθνής Κώδικας Υποκατάστατων Μητρικού Γάλακτος το 1981 από τον ΠΟΥ (WHO, 1981), τα Δέκα Βήματα για επιτυχή μητρικό θηλασμό από τον ΠΟΥ και τη UNICEF το 1989 (WHO, 1989), τη Διακήρυξη Innocenti από τον ΠΟΥ και τη UNICEF και 32 κυβερνήσεις το 1990 (WHO/UNICEF, 1990) και το Φιλικό για το βρέφος Νοσοκομείο από τον ΠΟΥ και τη UNICEF το 1991 (WHO/UNICEF, 1991).

Στη συνέχεια καθιερώθηκε η Παγκόσμια Εβδομάδα Μητρικού Θηλασμού από την Παγκόσμια Συμμαχία Δράσης για το Μητρικό Θηλασμό-World Alliance for Breastfeeding Action (WABA) το 1992 (WABA, 1992) και το 2002 έγινε η σύσταση για τη βέλτιστη διατροφή του βρέφους και του μικρού παιδιού από τον ΠΟΥ (WHO, 2002).

Στην Ελλάδα τα ποσοστά του μητρικού θηλασμού ήταν σε πολύ χαμηλό επίπεδο τη δεκαετία του 70. Αναγνωρίζοντας τη σημασία του μητρικού θηλασμού η Α΄ Πανεπιστημιακή Παιδιατρική Κλινική ξεκίνησε το 1980 έντονη προσπάθεια για την προστασία, προαγωγή και υποστήριξη του μητρικού θηλασμού (Ματσανιώτης Ν, 1980).

Εφεξής έγιναν αρκετές προσπάθειες από πολλούς φο-

ρείς χωρίς τα αποτελέσματα του μητρικού θηλασμού να είναι ενθαρρυντικά.

Εθνική μελέτη του Ινστιτούτου Υγείας του Παιδιού (ΙΥΠ) το 2006 στα πλαίσια του προγράμματος «Αλκυόνη» (Υπ. Υγείας, 2011) αναφέρει ότι το ποσοστό του αποκλειστικού μητρικού θηλασμού τον 6ο μήνα, που είναι και το ζητούμενο (WHO, 2001) σύμφωνα με τις συστάσεις του ΠΟΥ για τη βέλτιστη διατροφή των βρεφών, είναι 0,9%, ποσοστό πάρα πολύ μικρό (Γάκη Ε, 2009). Οι προσπάθειες για την προώθηση του μητρικού θηλασμού συνεχίζονται από το 1980 μέχρι και σήμερα.

Η εβδομάδα μητρικού θηλασμού καθιερώθηκε να γιορτάζεται στη χώρα μας το 1996 και έκτοτε γιορτάζεται από πολλούς φορείς και δομές υγείας (Ζάχου Θ, 2001).

Κάθε χρόνο η Παγκόσμια Συμμαχία Δράσης για το Μητρικό Θηλασμό –World Alliance for Breastfeeding Action (WABA) θέτει ένα θέμα για τον εορτασμό της εβδομάδας μητρικού θηλασμού το οποίο συνήθως ακολουθεί τα τρέχοντα διεθνή γεγονότα. Το 2013 το θέμα ήταν «Υποστήριξη μητρικού θηλασμού- είμαστε κοντά στις μητέρες » (World Breastfeeding Week, 2013). Στα πλαίσια αυτής της εβδομάδας το Ινστιτούτο Υγείας του Παιδιού σε συνεργασία με το Τμήμα Μαιευτικής του ΤΕΙ Αθήνας διοργάνωσε ημερίδα (www.ich.gr).

Σκοπός: Ο κύριος σκοπός της ημερίδας ήταν να ενημερωθούν όσο πιο πολλοί φοιτητές γινόταν, πρωτίστως των τμημάτων της Σχολής Επαγγελματιών Υγείας και Πρόνοιας (ΣΕΥΠ) αλλά και εκπαιδευτικοί σχετικά με το μητρικό θηλασμό και ειδικότερα σχετικά με το θέμα της εβδομάδας μητρικού θηλασμού. Επιμέρους σκοποί της ημερίδας ήταν να αξιολογηθεί η ημερίδα από αυτούς που την παρακολούθησαν σε επίπεδο περιεχομένου προγράμματος, ποιότητας εισηγήσεων και χορήγησης σχετικού υλικού καθώς και να συγκεντρωθούν από τους συμμετέχοντες τα προτεινόμενα σχετικά με το μητρικό θηλασμό θέματα που θα ήθελαν να παρακολουθήσουν σε μελλοντικές ημερίδες.

Υλικό και μέθοδος: Για τον σκοπό της μελέτης εκπονήθηκε σύντομο ερωτηματολόγιο το οποίο δινόταν μετά το πέρας της ημερίδας στους συνέδρους αφού πρώτα ενημερώνονταν για το σκοπό του και συναινούσαν στη συμπλήρωσή του.

Το ερωτηματολόγιο περιείχε τρία μέρη. Το πρώτο μέ-

ρος περιελάμβανε την αξιολόγηση της ημερίδας και συγκεκριμένα πόσο συμβάλλει στη συνεχιζόμενη εκπαίδευση των επαγγελματιών υγείας, πόσο καλό ήταν το περιεχόμενο της ημερίδας, το επίπεδο ποιότητας των εισηγήσεων, των οπτικοακουστικών μέσων και του συνοδευτικού υλικού. Οι ερωτήσεις αυτού του τμήματος ήταν κλειστού τύπου σε κλίμακα Likert με τέσσερις διαβαθμίσεις: άριστο, καλό, μέτριο, χωρίς σχόλιο.

Το δεύτερο περιελάμβανε προτάσεις για θέματα σχετικά με το μητρικό θηλασμό που θα ήθελαν μελλοντικά να παρακολουθήσουν σε επόμενες ημερίδες καθώς και ελεύθερα σχόλια για την ημερίδα.

Το τρίτο μέρος αναφερόταν στα στοιχεία του ερωτώμενου και ήταν προαιρετικό επειδή περιελάμβανε προσωπικά στοιχεία όπως ονοματεπώνυμο, ιδιότητα, εκπαιδευτικό τμήμα.

Αποτελέσματα: Την ημερίδα παρακολούθησαν πάνω από 300 άτομα, φοιτητές των τμημάτων της ΣΕΥΠ, φοιτητές από άλλες σχολές και καθηγητές. Ερωτηματολόγια δόθηκαν σε 256 άτομα και απάντησαν 149, ποσοστό 58,2%.

Από αυτούς, στην ερώτηση εάν η γνώση που πήραν από την ημερίδα συνέβαλλε στην συνεχιζόμενη εκπαίδευση και ήταν της τάξης του άριστη, καλή, μέτρια απάντησαν 35 άτομα (23,5%), 108 (72,5%), και 5 άτομα αντίστοιχα. Εάν το περιεχόμενο του προγράμματος της ημερίδας ήταν άριστο, καλό μέτριο, απάντησαν 51 άτομα (34,2%), 91 (61%) και 7 άτομα αντίστοιχα. Ως προς την ποιότητα των εισηγήσεων άριστες απάντησαν 35 άτομα (23,5%) καλές το 66,4% και μέτριες 13 άτομα, 8,7%. Η ποιότητα των οπτικοακουστικών μέσων ήταν άριστη σε ποσοστό 30,2%, καλή σε 53,7% και σε μέτρια 14%. Η ποιότητα του συνοδευτικού υλικού ήταν άριστη στο 14%, καλή στο 63% και μέτρια στο 19,5%.

Το 32,9% (49 άτομα) των ερωτώμενων κατέγραψαν το όνομά τους, 40,2% (60 άτομα) του δείγματος έκανε γνωστή την ιδιότητά του. 67, 8% του δείγματος (101 άτομα) πρότειναν θέμα για επόμενη ημερίδα. Το 27,5% πρότεινε θέμα μητρικό θηλασμό σε σχέση με μαιευτικό πρόβλημα και 32,2% μητρικό θηλασμό σε σχέση με γυναικολογικό πρόβλημα. Το 8% ζήτησε θέμα βασικό με το μητρικό θηλασμό και τέτοια ήταν, διατροφή στη γαλουχία, μοντέλα θηλασμού, δημόσιος θηλασμός, υποστήριξη θηλαζουσών γυναικών, θηλα-

σμός και φάρμακα, συμβολή της μαιίας στην προαγωγή του θηλασμού.

Συζήτηση: Από τις απαντήσεις των ερωτώμενων φαίνεται πως ένα μεγάλο ποσοστό απάντησε πως η ημερίδα τους προσέφερε γνώσεις που τους βοηθούσε να συμπληρώσουν τις γνώσεις που παίρνουν από το καθορισμένο βασικό πρόγραμμα σπουδών (ΤΕΙ, 2011). Αυτό δικαιολογείται γιατί για το μητρικό θηλασμό σε μάθημα προπτυχιακό καλύπτονται οι βασικές γνώσεις τους και όχι γνώσεις ευρύτερου πεδίου που προσφέρει μία ημερίδα ή μια εβδομάδα προσαρμοσμένη στο ετήσιο θέμα του εορτασμού του μητρικού θηλασμού.

Το 95,2% θεώρησε ότι το περιεχόμενο της ημερίδας ήταν άριστο και καλό. Το γεγονός αυτό τεκμηριώνεται από το ότι οι εισηγήσεις πλαισιώναν το θέμα της εβδομάδας του μητρικού θηλασμού και ήταν: Μητρικός Θηλασμός (ΜΘ) στην Ελληνική πραγματικότητα, η συμβολή του ΜΘ στην ψυχοσωματική υγεία του νεογνού και της μητέρας, η υποστήριξη θηλάζουσας μητέρας, αιτίες διακοπής ΜΘ, κοινωνικές ανισότητες και ΜΘ, ΜΘ και καρκίνος, τράπεζα μητρικού γάλακτος και Φιλικά για τα βρέφη νοσοκομεία.

Η ποιότητα των εισηγήσεων κρίθηκε μέτρια μόνο από το 8,7% ενώ το υπόλοιπο ποσοστό του δείγματος απάντησε ότι ήταν άριστη και καλή. Όλοι οι εισηγητές ήταν εξειδικευμένοι επιστήμονες σε θέματα που αφορούν το ΜΘ και προερχόταν από το Ινστιτούτο Υγείας του Παιδιού και από την Σχολή Επαγγελματιών Υγείας και Πρόνοιας (ΣΕΥΠ) του ΤΕΙ και συγκεκριμένα ήταν Παιδίατροι, Μαιείς, Γυναικολόγος, Επισκέπτρια και Νοσηλεύτρια. Αυτός ακριβώς είναι και ο στόχος της προαγωγής του ΜΘ, να δουλέψουν όλοι οι επαγγελματίες υγείας συνεργατικά (MacDowellSK.1998).

Είναι αξιοσημείωτο ότι το 32,9% του δείγματος έδωσε το όνομά του. Ενώ συνήθως σε αντίστοιχες μελέτες οι ερωτώμενοι δεν δίνουν τα προσωπικά τους στοιχεία, οι ερωτώμενοι στη εν λόγω μελέτη -πιθανώς εδώ οι φοιτητές- να μην έχουν μεγάλη εμπειρία από ημερίδες και ερωτηματολόγια. Επίσης ένα αρκετά μεγάλο ποσοστό έδωσε την ιδιότητά του, 40,2%, δηλαδή από ποιο Τμήμα της ΣΕΥΠ προέρχεται.

Επιπρόσθετα, 101 άτομα, ποσοστό 67,8%, του δείγματος κατέγραψε τα θέματα που θα ήθελε να παρακολουθήσει σε επόμενη ημερίδα. Είναι σαφές ότι οι φοιτήτριες έδειξαν μεγάλο ενδιαφέρον να πάρουν περισσότερες γνώσεις -πληροφορίες από μελλοντικές

ημερίδες μητρικού θηλασμού είτε για τον εαυτό τους είτε για τις ανάγκες άσκησης του επαγγέλματός τους. Επισημαίνεται ότι την ημερίδα παρακολούθησαν δύο μόνο φοιτητές.

Συμπεράσματα : Η ημερίδα φαίνεται να είχε μεγάλη επιτυχία και θα πρέπει να γίνεται κάθε χρόνο όταν γιορτάζεται η εβδομάδα μητρικού θηλασμού, κυρίως σε φοιτητές κατεύθυνσης υγείας αλλά και σε άλλους φοιτητές άλλων ειδικοτήτων. Η συνεργασία των επαγγελματιών υγείας σε προπτυχιακό και μεταπτυχιακό επίπεδο θεωρείται ενδεδειγμένη και πρέπει να συνάδει με τους Διεθνείς Οργανισμούς που θέλουν την προσέγγιση της προώθησης του ΜΘ να είναι πολυεπιστημονική.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνική

- ΑΤΕΙΑ. Πρόγραμμα Σπουδών. Τμήμα Μαιευτικής, Σχολή Επαγγελματιών Υγείας και Πρόνοιας. Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Αθήνας, 2011 http://www.teiath.gr/seyp/new_midwifery/.
- Γάκη Ε., Παπαμιχαήλ Δ., Σαραφίδου Γ., Παναγιωτόπουλος Τ., Αντωνιάδου-Κουμάτου Ι. Εθνική μελέτη συχνότητας και προσδιοριστικών παραγόντων μητρικού θηλασμού. Ινστιτούτο υγείας του παιδιού, 2009
- Ζάχου Θ. Μητρικός θηλασμός στην Ελλάδα. Τι έχει γίνει- Μελλοντικές πρωτοβουλίες. Παιδιατρική. 2001, 64:300-303
- Ματσανιώτης Ν. Επιστροφή στο μητρικό θηλασμό. Συνέντευξη τύπου. Δελτ. Α΄ Παιδιατρικής Κλινικής Πανεπιστημίου Αθηνών. 1980, 27:9-12
- Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης. Επιχειρησιακά Προγράμματα : Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού. ΑΛΚΥΟΝΗ, Εθνική Πρωτοβουλία Προαγωγής του Μητρικού Θηλασμού. Κωδικός MIS 346817. ΑΔΑ: 4Α8ΞΘ-9Θ6, 19-09-2011

Ξενόγλωσση

- CEDAW 1981. Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women. 1981. www.unhcr.ch/html/menu3/b/e1cedaw.htm
- Dieterich C.M., Felice J.P., O'Sullivan E., Rasmussen K.M. Breastfeeding and health outcomes for the mother infant dyad. *PediatrClin North Am.* 2013 Feb; 60(1):31-48
- Gartner L.M., Morton J., Lawrence R.A., Naylor A.J., O'Hare D., Schanler R.J., Eidelman A.I. Breastfeeding and the use of human milk. *American Academy of Pediatrics Section on Breastfeeding. Pediatrics,* 2005, 115(2):496-506
- MacDowell SK. Promotion of Breastfeeding by a Multidisciplinary Task Force in a Pediatric

- Hospital. Journal of the Academy of Nutrition and Dietetics. 1998, V 98, Issue 9, Supplement, Page A62.
- Pantazi M. Breastfeeding and economic crisis. Eleftho, 1:25-31, 2012
- Radford A.: The ecological impact of bottle-feeding. Baby milk action. Cambridge, 1995
- WHO/ UNICEF. The Baby-friendly Hospital Initiative (BFHI). 1991
- WHO/UNICEF. The Innocenti Declaration on the protection, promotion and support of breastfeeding. Geneva, 1990
- World Alliance for Breastfeeding Action (WABA). World Breastfeeding Week, 1992. www.waba.org.br
- World Allowance for Breastfeeding Action. World Breastfeeding Week, 2013. Breastfeeding Support: Close to Mothers. www.waba.org.my
- World Health Organization. International Code of Marketing of Breastmilk Substitutes. Geneva: WHO, 1981
- World Health Organization. Protecting, Promoting and Supporting Breastfeeding. The Special role of Maternity Services. A joint WHO/UNICEF Statement. Geneva, 1989
- World Health Organization: Infant and young child nutrition. Global strategy on infant and young child feeding. Geneva, Apr. 2002
- World Health Organization: The optimal duration of exclusive breastfeeding. Report of an expert consultation. Geneva, Switzerland 28-30 March 2001
www.ich.gr

